

ŽIVOT

LIST ZA
UNUTARNJU KULTURU

Broj 8.

Svibanj 1922.

Godina III.

„Gore srca!“

Utomak iz svećane besjede, što ju je izrekao g. dr. Velimir Deželić st. o tristogodišnjici sv. Ivana Berchmansa dne 27. studenoga 1921. u dvorani hrvatskog konservatorija u Zagrebu.

„ . . . U kaljuži i u smradu grijeha i mržnje valja se svi-
jet. U tiranskoj zlobi plutokratizma i mamonizma guše se duše.
Jauk potlačenih, pogaženih, poniženih pretvara se u bijes bolj-
ševizma i u golemi požar svijeta. U sve to miješa se divlji,
razbludni, raskalašeni smijeh onih, koji nemaju vjere, nemaju Boga,
nemaju srca, nemaju duše i koji mrze iz ponora tmina svojih
Crkvu kršćansku, katoličku. I eto iza tri stotine godina, u ovu
kaotičnu masu javlja se svijetla pojava blijedoga mladića s
aureolom svetačkom na glavi, u maglu ljudske tuge i stradanja.
U vapaj neutaženog, crnoga bola zvoní njegov sretni, radosni,
zadovoljni, ničim nepomućeni djetinji smjeshak i njegov se lik
diže kano sjajna zvijezda iznad uzvitlanih valova n tamnoj noći
današnjih dana. I dok su davno svaljeni u prah mnogi mramorni
spomenici njegovih „slavnih“ savremenika, slika njegova blago
gleda na današnje čovječanstvo sa svetih oltara. Papa Pio IX.
proglasio ga g. 1865. blaženim, a Leo XIII. g. 1888. svetim.
Proglašen je i trećim zaštitnikom mladeži.

Bilo je ljudi, koji su se nadali, da će veliki svjetski rat
urodití golemim posljedicama i da će doći do regeneracije čov-
ječanstva. Bile su to jalove nade lirskoga pjesnika! Kao da je
uzalud poginulo i poumiralo u ovom ratu trideset i sedam milijuna
ljudi. Boljševistička Trockijeva i Lenjinova Rusija, Mađarska
Bele Kuna pokazuje nam uz bezdušni postupak sarafa i ratnih do-
bavljača, da su ljudi sami razderali i u blato bacili plemićki
list, koji im je Bog dao, kad ih je stvorio na svoju sliku i pri-
liku. Krunu, koju je Krist obećao ljudima, prodavaju za zdjelu
leće. Historija će s gnjušanjem prijeći preko barbarskoga doba
našega, u kojem su se obistinile riječi velikoga sv. Augustina:
Države su bez vjere tek razbojništva, razbojničke čete. Ako je
Brunetiére mogao da govori o bankrotu moderne znanosti, mi
možemo da govorimo o bankrotu moderne kulture, koja je tako
slijepa, da baca religiju iz škole i nastave te ruši tradicionalne i
stare temelje ćudoreda. Hoćemo li zato očajati? Zaista ne! Doba,
u kojem je živio sv. Ivan Berchmans, bilo je slično našem.

Bijesan se boj bio između svijetla i tmine, između katolicizma i protestantizma, između kršćanstva i poganstva. On je odvažno i smjelo pristupio onim divnim borcima za ideale Kristove, koji su smiono i postojano dovikivali klonulom i truhlom, izmoždenom i ustrašenom čovječanstvu: *Sursum corda! Gore srca!*

Nutarnjost vjerskoga čuvstva, **katolicizam u praksi**, poboljšanje značajeva, dobrota srca, ljubav prema svima, samilost zlima, to je ono, što će preporoditi i oplemeniti čovječanstvo i vratiti mu pravi mir. Svi drugi recepti modernih ljudi za ljudski boljitak prazna su slama. . .

Kraljevstvo Božje uspostaviti u srcima ljudskim, to je cilj, to je plemenita rabota, u kojoj se mogu natjecati svećenici i laici. . . .

Ima ljudi, koji misle, da danas više svetaca ne ima i da nam ih niti ne treba. Pa ipak ih ima. Pokazuju to veliki već Crkvom priznati sveti 19. stoljeća i sv. Klemens Hofbauer, bečki apostol, Ivan Vianney, župnik arski, don Bosco i toliki drugi. A da svetaca danas i te kako treba u ovim paklenim vremenima, toga nije treba ni dokazivati. Varaju se, koji drže, da će ova vremena, u kojima toliki pjevaju s talijanskim pjesnikom Carduccijem himan sotonu, da će ova vremena sama po sebi postati bolja. Danas nam više n o i k a d t r e b a o s o b i t e i j a k o s t i i o d l u č n o s t i p r v i h v j e k o v a k r š ć a n s k i h. Mi moramo pokazati kršćansku hrabrost, mučenički heroizam, da riječju i djelom budemo onaki kršćani, onaki značajevi, kakovi su nazad 19 vijeka uništili i u prah strovalili svetošću svog života idole poganске i užasnu pokvarenost staroga vijeka. Ne smijemo se bojati ni ljudi ni smrti. To ćemo pak samo onda, ako budemo *značajevi*. „*Valja da se radosno borimo!*“ bile su riječi sv. Ivana Berchmansa.

Nikad nam nije bilo više no sada potrebno ljudi prijegora, nadvladavanja sama sebe, ljudi gvozdene energije i nepokolebive volje. Značajnici su bili vazda preporoditelji etičke strane naroda. Oni su jedini podobni da i danas dignu u blatu ogrezlo čovječanstvo iznad niveaua živinskog života u svijetle visine zvijezda. To u ostalom uviđaju i danas mnogi moderni i nekatolički pisci. *Stuart Mill* veli: Onaj, koji se nije nikad odrekao u nečem dopuštenom, od njega se ne može sigurno da očekuje, te će se odreći nedopuštenog. Ne sumnjam da će jednoga dana opet djecu i mladiće vježbati u askezi te ih poučavati, kao nekoć u starom vijeku, da svladaju svoje požude, da se bore proti pogibeljima i svojevolljno podnose boli. I to sve kao jednostavno pedagoško vježbanje. — Znameniti savremeni pedagog *Foerster* reče: Ljudi mogu posve dobro živjeti bez željeznice, telefona, plinskih peći i električnog svijetla, ali bez nadvladavanja sama sebe ni-pošto! Isti slavni züriški profesor priznaje na drugom mjestu, da

je to moguće samo uz religiju: „Samo onaj, koji pozna jezik religije, štoto mrtve uskrisuje, onaj, koji je od mladosti upoznao svoj duševni cilj, koji je odgojen zato, da iz dubokog čeznuća za pravom snagom ljubi križ Isusov, kojemu je taj križ u duši probudio heroičku moć, taj može u malenim kao i u velikim stvarima dosljedno svladati sama sebe. A u tom stoji cijelo obrazovanje značaja.“ — Smiles je već lijepo rekao: „Značaj je jedan od najvećih pokretala svijeta. U svojem najplemenitijem utjelovljenju pokazuje čovječju narav u njezinoj najsjajnijoj formi, jer on prikazuje ono najbolje, što ima čovjek.“

Mi pak katolici znamo, da su naši sveci do heroičnosti potencirani značajevi. Što više značajnika, što više svetaca, to će se lakše svijet spasiti od nevolja.

Ako je stari Goethe umirući doviknuo svojem vijeku: *Mehr Licht!* (Više svjetlosti!), mi moramo našem sadašnjem vijeku neprestano ponavljati: *Više svetosti!* Mi znamo, što su nama naši sveci — veli slavni apologeta Albert Weiss O. P.: Oči slijepcu, noge kljastu, svijetlo očima, štap starosti, utjeha života, stijeña otadžbine, štit proti srdžbi Božjoj rad naših grijeha, zvijezde nebeske, koje nas vode stazom Kristovom, uzori savršenosti, obličja Kristova, Božji šator među ljudima, kola Izraelova i njihov vođ u isti mah! —

Kad je dakle sv. Ivan Berchmans odlučio da postane svetac, on je tim samim činom odlučio i da postane dobrotvorom i preporoditeljem čovječanstva

Čuveni kapucin o. Lovro Landhutski veli: „Ostaje mi nezaboravno, kako je duboko nekoć djelovao život sv. Ivana Berchmansa na nas đake, kad smo ga čitali. Nikad nismo, koliko se spominjem, ničiji životopis čitali s takovim napetim uzbuđenjem. Dijelili smo upravo s Ivanom Berchmansom radost i tugu, molili smo s njim, študirali s njim, mi smo živjeli s njim“ *Živjeli s njim! Živjeli kao on! Eto tu je riješenje zagonetke, zašto nam Providnost svima, naročito omladini, u ovo kobno, tužno doba stavlja pred oči svijetlu pojavu blijedoga „radosnog mladića.“*

.

Nek se bistri!

I.

„I životinje imadu razum; to najjasnije dokazuju elberfeldski konji.“

Da, da, o tome su novine mnogo pisale. Karlo Krall u Elberfeldu kupio je iza smrti W. v. Ostena njegova konja, koji je prozvan „der kluge Hans (mudri Ivo)“, a uz njega je sam